

Lagrådsremiss

Utökad möjlighet för Säkerhetspolisen att inhämta information i verksamhet för personskydd för den centrala statsledningen

Regeringen överlämnar denna remiss till Lagrådet.

Stockholm den 27 oktober 2005

Thomas Bodström

Charlotte von Essen
(Justitiedepartementet)

Lagrådsremissens huvudsakliga innehåll

I lagrådsremissen föreslås en ny sekretessbrytande regel i lagen (1998:531) om yrkesverksamhet på hälso- och sjukvårdens område.

Enligt den föreslagna regeln skall personal inom hälso- och sjukvården, både i allmän och i enskild tjänst, vara skyldiga att på begäran lämna ut sådana uppgifter som Säkerhetspolisen behöver i ett särskilt fall i verksamhet för personskydd för den centrala statsledningen eller kungahuset.

Ändringen föreslås träda i kraft den 1 april 2006.

Innehållsförteckning

1	Beslut.....	3
2	Förslag till lag om ändring i lagen (1998:531) om yrkesverksamhet på hälso- och sjukvårdens område.....	4
3	Ärendet och dess beredning.....	5
4	Säkerhetspolisens hotbilda-bedömningar	5
4.1	Den rättsliga regleringen av Säkerhetspolisens hotbilda-bedömning.....	5
4.2	Säkerhetspolisens underlag för hotbilda-bedömningen.....	6
5	Säkerhetspolisens möjlighet att inhämta information från hälso- och sjukvården.....	7
5.1	Gällande sekretessregler	7
5.2	Ökad informationsskyldighet för personal inom hälso- och sjukvården	9
6	Konsekvenser och ikraftträdande	13
7	Författningskommentar	13
Bilaga 1	Betänkandets lagförslag.....	15
Bilaga 2	Förteckning över remissinstanser.....	16

1 Beslut

Regeringen har beslutat att inhämta Lagrådets yttrande över förslag till lag om ändring i lagen (1998:531) om yrkesverksamhet på hälso- och sjukvårdens område.

2 Förslag till lag om ändring i lagen (1998:531) om yrkesverksamhet på hälso- och sjukvårdens område

Härigenom föreskrivs att 2 kap. 11 § lagen (1998:531) om yrkesverksamhet på hälso- och sjukvårdens område skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 kap.

11 §¹

Utöver vad som annars följer av lag eller förordning är hälso- och sjukvårdspersonalen skyldig att lämna ut sådana uppgifter

1. som gäller huruvida någon vistas på en sjukvårdsinrättning om uppgifterna i ett särskilt fall begärs av en domstol, åklagarmyndighet, polismyndighet, kronofogdemyndighet eller Skatteverket,

2. som behövs i verksamhet för personskydd för den centrala statsledningen eller kungahuset, om uppgifterna i ett särskilt fall begärs av Säkerhetspolisen,

2. som behövs för en rättsmedicinsk undersökning,

3. som behövs för en rättsmedicinsk undersökning,

3. som Socialstyrelsens råd för vissa rättsliga sociala och medicinska frågor behöver för sin verksamhet,

4. som Socialstyrelsens råd för vissa rättsliga, sociala och medicinska frågor behöver för sin verksamhet,

4. som behövs för prövning av ett ärende om att avskilja en studerande från högskoleutbildning, eller

5. som behövs för prövning av ett ärende om att avskilja en studerande från högskoleutbildning, eller

5. som Vägverket behöver för prövning av någons lämplighet att ha körkort, traktorkort eller taxiförarlegitimation enligt yrkestrafiklagen (1998:490).

6. som Vägverket behöver för prövning av någons lämplighet att ha körkort, traktorkort eller taxiförarlegitimation enligt yrkestrafiklagen (1998:490).

Denna lag träder i kraft den 1 april 2006.

¹ Senaste lydelse 2003:724.

3 Ärendet och dess beredning

Mot bakgrund av bl.a. mordet på utrikesminister Anna Lindh beslutade regeringen den 23 oktober 2003 att tillkalla en särskild utredare med uppdrag att bl.a. överväga om det finns behov av förändringar av systemet för personskyddet för den centrala statsledningen. Utredningen, som antog namnet Personskyddsutredningen, överlämnade i oktober 2004 betänkandet Personskyddet för den centrala statsledningen (SOU 2004:108). Betänkandet innehåller bl.a. ett förslag till en lag om ändring i lagen (1998:531) om yrkesverksamhet på hälso- och sjukvårdens område. Utredningens lagförslag finns i *bilaga 1*.

Utredningens förslag har remissbehandlats. En förteckning över remissinstanserna finns i *bilaga 2*. En sammanställning av remissyttrandena finns tillgänglig i Justitiedepartementet (dnr Ju2004/10106/PO).

4 Säkerhetspolisens hotbilda-bedömningar

4.1 Den rättsliga regleringen av Säkerhetspolisens hotbilda-bedömning

Förordningen (2002:1050) med instruktion för Säkerhetspolisen innehåller bestämmelser om Säkerhetspolisens verksamhet. Enligt förordningen har Säkerhetspolisen till uppgift att inom Rikspolisstyrelsen leda och bedriva polisverksamhet för att förebygga och avslöja brott mot rikets säkerhet. Säkerhetspolisen skall även leda och bedriva polisverksamhet när det gäller bl.a. bevaknings- och säkerhetsarbete som avser den centrala statsledningen eller som har samband med statsbesök och liknande händelser. Säkerhetspolisen skall även ha hand om annat personskydd i den utsträckning som Rikspolisstyrelsen bestämmer (2 §).

Enligt Rikspolisstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om polisverksamhet rörande bevaknings- och säkerhetsarbete avseende den centrala statsledningen, statsbesök m.m. (FAP-artikel 224-2, RPSFS 1994:8) skall enligt dessa föreskrifter med begreppet *den centrala statsledningen* förstås statschefen, riksdagen, regeringen samt statssekreterarna och kabinetssekreteraren (punkten 3). Säkerhetspolisen samordnar enligt föreskrifterna planering och förberedelser av polisens bevaknings- och säkerhetsarbete kring de personer som skall skyddas, s.k. skyddspersoner. Säkerhetspolisen ansvarar bl.a. för kontakten med skyddspersonerna eller deras företrädare, beskrivning av hotbilden mot dem och information till berörda polismyndigheter om skyddspersonernas planerade förflyttningar och om hotbilden i övrigt. Berörda lokala polismyndigheter svarar för planering av och förberedelser för distansskydd och andra åtgärder som bedöms nödvändiga, t.ex. annan spaning eller bevakning (punkten 4).

I den nämnda författningen (punkten 2.2) anges också att Säkerhetspolisen har i uppgift att bedöma hotbilden mot skyddspersonerna och att den samlade polisiära skyddsinsatsen skall göras med utgångspunkt från den. I kretsen av personer som skall skyddas ingår inte bara den centrala statsledningen och personer som vistas här i samband med statsbesök

eller liknande händelser utan även personer för vilka Rikspolisstyrelsen i enlighet med bestämmelserna i förordningen (1989:773) med instruktion för Rikspolisstyrelsen och förordningen (2002:1050) med instruktion för Säkerhetspolisen fattat särskilt beslut om annat personskydd. I FAP 224-2 definieras *annat personskydd* som bevaknings- och säkerhetsarbete som Säkerhetspolisen leder efter särskilt beslut, såsom beträffande kungafamiljen och främmande stats beskickningsmedlemmar (punkten 3). Också för dessa personer har Säkerhetspolisen i uppgift att bedöma hotbilden. Hotbilda-bedömningen spelar en avgörande roll när det gäller att bedöma om skyddsinsatser är nödvändiga och i så fall vilka åtgärder som bör vidtas.

I FAP 224-2 anges också grunderna för hotbilda-bedömningen. Hotbilda-bedömningarna skall innehålla uppgifter om det som är känt hos Säkerhetspolisen om möjliga hot mot skyddspersonen. Hotbilda-bedömningarna skall resultera i en beskrivning av risken för en attack mot personen i fråga som ett utslag av fem olika kategorier, *internationell terrorism, inhemsk extremism, annan opinionsyttring, mental störning eller överförd hotbild*.

Varje kategori skall värderas för sig och ges en siffra enligt en femgradig skala:

1. Ingen hotbild/Ringa risk för angrepp
2. Låg hotbild/Viss risk för angrepp
3. Förhöjd hotbild/Risk för angrepp
4. Hög hotbild/Betydande risk för angrepp
5. Mycket hög hotbild/Uppenbar risk för angrepp.

I utredningen föreslås att dagens hotbilda-bedömning kompletteras med en ny kategori som knyter an till skyddspersonens situation, t.ex. hur personen exponeras i massmedierna. Vidare föreslås bl.a. att den nuvarande beteckningen *mental störning* som kategori för hotbilda-bedömningar skall ändras till den enligt utredningen mer adekvata benämningen ”hot som kan knytas till enskilda personer”. Med anledning av utredningens förslag pågår för närvarande ett arbete inom Rikspolisstyrelsen med att se över styrelsens föreskrifter och allmänna råd i dessa frågor.

4.2 Säkerhetspolisens underlag för hotbilda-bedömningen

Arbetet med hotbilda-bedömningar förutsätter att information kan hämtas in såväl internt som externt. Denna information bearbetas och analyseras.

Extern information fås huvudsakligen från Regeringskansliet, riksdagen, partikanslierna i riksdagen, Kungliga Hovstaterna och Staberna, ambassader, utländska säkerhets- och underrättelsetjänster, polismyndigheter, socialtjänst, sjukvård, försvarsmakten och kriminalvården. Information införskaffas vidare i betydande omfattning från öppna källor som massmedier och Internet. Viss information fås genom andra kanaler. Även förundersökningar kan ge upplysningar av betydelse.

När det gäller extern information kan det vara svårt för Säkerhetspolisen att få fram utförliga och relevanta uppgifter. För att få information om personer som kan hänföras till kategorin mental störning är Säkerhetspolisen, åtminstone i ett initialskede, helt beroende av externa källor.

I Rikspolisstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om skyldighet för polismyndigheterna att underrätta Säkerhetspolisen om vissa brottsmisstankar m.m. (FAP-artikel 403-3, RPSFS 1999:10) har Rikspolisstyrelsen meddelat föreskrifter om skyldighet för polismyndigheterna att underrätta Säkerhetspolisen om vissa brottsmisstankar m.m. Enligt dessa skall en polismyndighet genast underrätta Säkerhetspolisen vid misstanke om brott mot 3–6 kap. brottsbalken, om brottet innebär förgripelse mot Konungen eller någon annan medlem av kungahuset eller den som i egenskap av riksföreståndare fullgör statschefens uppgifter eller mot den centrala statsledningen i övrigt (1 § a och 3 § c). I övrigt finns det inga författningsbestämmelser som särskilt tar sikte på att garantera Säkerhetspolisen information som kan läggas till grund för hotbilda- bedömningar.

Utredningen har påvisat att det är en brist att Säkerhetspolisen på grund av gällande sekretessregler inte ens på förfrågan kan få vissa väsentliga uppgifter från bl.a. sjukvården. Vidare har utredningen framhållit att särskilt när det gäller kända hotutövare kan information som finns inom sjukvården ha stor betydelse för personskyddsverksamheten för den centrala statsledningen.

Säkerhetspolisen har under hand uppgett att behovet av information inte bara gör sig gällande vid hotbilda- bedömningar som avser personer inom den centrala statsledningen. Enligt Säkerhetspolisen behövs motsvarande information för att Säkerhetspolisen skall kunna göra hotbilda- bedömningar i sådana fall där Rikspolisstyrelsen har fattat särskilt beslut om personskydd för exempelvis kungafamiljen eller främmande stats beskickningsmedlemmar.

5 Säkerhetspolisens möjlighet att inhämta information från hälso- och sjukvården

5.1 Gällande sekretessregler

I 2 kap. 1 § tryckfrihetsförordningen (TF) finns den grundläggande regeln om rätten att ta del av allmänna handlingar. Av 2 § följer att denna rätt bara får begränsas när det är nödvändigt med hänsyn till vissa särskilt angivna intressen, bl.a. skyddet för enskildas personliga eller ekonomiska förhållanden. Begränsningar av rätten att ta del av allmänna handlingar skall noga anges i bestämmelser i en särskild lag eller, om det är lämpligare, i en annan lag som den särskilda lagen hänvisar. När en sådan bestämmelse innehåller ett bemyndigande för regeringen, får regeringen i förordning meddela närmare föreskrifter om bestämmelsens tillämplighet.

Den särskilda lag som pekas ut i 2 kap. 2 § TF är sekretesslagen (1980:100). Genom sekretesslagen skyddas vissa i lagen angivna uppgifter. Skyddet innebär att allmänna handlingar som innehåller sekretessbelagda uppgifter får lämnas ut enbart under de förutsättningar som anges i lagen. Om sekretess gäller för en uppgift, omfattas den också av tystnadsplikt. Som huvudregel gäller dock att tystnadsplikten viker för den meddelarfrihet som föreskrivs i tryckfrihetsförordningen och yttran-

defrihetsgrundlagen. Sekretessen gäller inte bara i förhållandet mellan en myndighet och enskilda utan också i princip myndigheter emellan.

Sekretesslagen präglas av en strävan att den skall ta tillvara olika intressen som kan vara motstridiga. Å ena sidan skall lagen tillgodose behovet av skydd mot obehörig insyn i förhållanden som bör vara skyddade av hänsyn till allmänna eller enskilda intressen. Å andra sidan skall lagen i minsta möjliga utsträckning inskränka allmänhetens berättigade krav på insyn och kontroll av offentlig verksamhet.

Avvägningen mellan dessa två intressen skall även göras med beaktande av artikel 8 i den europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna. Enligt denna artikel har var och en rätt till respekt för sitt privatliv, vilket också omfattar skydd för information om privata förhållanden, såsom medicinska uppgifter. Rättigheten får dock inskränkas om det sker med stöd av lag och om det är nödvändigt i ett demokratiskt samhälle med hänsyn till vissa angivna skäl, bland annat statens säkerhet, förebyggande av oordning eller brott eller till skydd för andra personers fri- och rättigheter. Inskränkningen av den enskildes rätt till privatliv skall stå i proportion till det intresse den är avsedd att tillgodose.

Styrkan av den sekretess som regleras i lagen varierar för olika typer av uppgifter. Denna skillnad i styrka av sekretess åstadkoms bl.a. genom de s.k. skaderekvisiten. Tanken med denna konstruktion av regleringen är att ett röjande av olika uppgifter genom utlämnande av allmänna handlingar eller genom muntlig eller skriftlig information bara skall förbjudas när röjandet kan antas orsaka skada. I sekretesslagen förekommer två typer av skaderekvisit, dels ett rakt, dels ett omvänt. Det raka skaderekvisitet innebär en presumtion för offentlighet och innebär att sekretess endast gäller om det kan antas att ett röjande leder till viss skada. Det omvända skaderekvisitet är däremot en presumtion för sekretess och innebär att en uppgift får röjas enbart när det kan antas att någon skada inte uppkommer.

Regler om sekretess för enskildas personliga och ekonomiska förhållanden finns huvudsakligen i 7–9 kap. sekretesslagen. 7 kap. innehåller bestämmelser om enskildas personliga förhållanden, 8 kap. reglerar sekretessen för enskildas ekonomiska förhållanden och 9 kap. reglerar sekretess av hänsyn till förhållanden av både personlig och ekonomisk natur.

Enligt 7 kap. 1 § gäller sekretess inom hälso- och sjukvården för uppgift om enskilds hälsotillstånd och andra personliga förhållanden, om det inte står klart att uppgiften kan röjas utan att den enskilde eller någon närstående till den enskilde lider men. Detsamma gäller i annan medicinsk verksamhet, bl.a. rättsmedicinsk eller rättspsykiatrisk undersökning. Bestämmelsen är försedd med ett s.k. omvänt skaderekvisit, dvs. det gäller en presumtion för att sådana uppgifter omfattas av sekretess.

Sekretessen enligt 7 kap. 1 § är omfattande och avser i princip alla uppgifter som rör en patient inom det allmännas hälso- och sjukvård liksom den som är föremål för annan medicinsk verksamhet i det allmännas regi. Hälso- och sjukvård som tillhandahålls av privata vårdinrättningar m.m. omfattas däremot inte, utan då gäller i stället tystnadsplikt enligt 2 kap. 8 § lagen (1998:531) om yrkesverksamhet på hälso- och sjukvårdens område.

Uppgifter om hälsotillstånd m.m. kan vidare falla in under den sekretess som föreskrivs i 9 kap. 17 § sekretesslagen. I den paragrafen föreskrivs sekretess för uppgift om enskilds personliga och ekonomiska förhållanden i bl.a. utredning enligt bestämmelserna om förundersökning i brottmål och åklagarmyndighets och polismyndighets verksamhet i övrigt för att förebygga, uppdaga, utreda eller beivra brott. Skaderekvisitet är även här omvänt, dvs. uppgiften får inte röjas om det inte står klart att röjandet kan ske utan att den enskilde eller någon närstående till den enskilde lider skada eller men.

I 14 kap. sekretesslagen finns regler om vissa begränsningar i sekretessen. Enligt 1 § hindrar sekretess inte att uppgift lämnas till en myndighet om uppgiftsskyldighet följer av lag eller förordning. Vidare får enligt 3 §, den s.k. generalklausulen, uppgift lämnas till en myndighet om det är uppenbart att intresset av att uppgiften lämnas har företräde framför det intresse som sekretessen skall skydda. Generalklausulen omfattar dock inte sekretess enligt bl.a. 7 kap. 1–6 §§. Uppgifter om enskildas förhållanden som finns inom hälso- och sjukvård får alltså bara lämnas ut till en myndighet om det är föreskrivet i lag eller förordning. Exempel på sådana föreskrifter finns i 2 kap. 11 § lagen (1998:531) om yrkesverksamhet på hälso- och sjukvårdens område. Där sägs att hälso- och sjukvårdspersonal är skyldig att lämna ut uppgift som gäller huruvida någon vistas på en sjukvårdsinrättning om uppgifterna i ett särskilt fall begärs av domstol, åklagarmyndighet, polismyndighet, kronofogdemyndighet eller Skatteverket (punkten 1). En sådan uppgift tillhör den kategori uppgifter som normalt skyddas av sekretess enligt 7 kap. 1 § sekretesslagen. Uppgiftsskyldigheten avser också uppgifter som behövs för en rättsmedicinsk undersökning (punkten 2), uppgifter som Socialstyrelsens råd för rättsliga, sociala och medicinska frågor behöver för sin verksamhet (punkten 3), uppgifter som behövs vid prövning av ett ärende om att avskilja en studerande från högskoleutbildning (punkten 4), eller som Vägverket behöver för prövning av någons lämplighet för att ha körkort, traktorkort eller taxiförarlegitimation enligt yrkestrafiklagen (1998:490) (punkten 5).

De redovisade bestämmelserna innebär sammanfattningsvis att hälso- och sjukvårdspersonal i både allmän och enskild tjänst vanligtvis är förhindrad att lämna uppgifter till polisen om en enskilds hälsotillstånd och andra personliga förhållanden med undantag för uppgift om vistelse på en vårdinrättning.

5.2 Ökad informationsskyldighet för personal inom hälso- och sjukvården

Regeringens förslag: Personalen inom hälso- och sjukvården, både i allmän och i enskild tjänst, skall vara skyldig att på begäran lämna ut sådana uppgifter som Säkerhetspolisen behöver i ett särskilt fall i verksamhet för personskydd för den centrala statsledningen eller kungahuset.

Utredningens förslag: Överensstämmer i huvudsak med regeringens. I betänkandet föreslås dock att uppgifterna skall kunna begäras ut av en

polismyndighet och att uppgiftsskyldigheten skall vara begränsad till uppgifter i verksamhet för personskydd för den centrala statsledningen.

Remissinstanserna: Flertalet remissinstanser har tillstyrkt utredningens förslag eller lämnat det utan invändningar. Ett antal remissinstanser, bl.a. *Justitiekanslern*, *Rättsmedicinalverket* och *Kammarrätten i Jönköping*, har emellertid förordat att uppgiftsskyldigheten bör gälla gentemot Säkerhetspolisen i stället för gentemot en polismyndighet. *Riksdagens ombudsmän (JO)* har uttalat att författningsförslaget bör övervägas ytterligare, eftersom det torde vara förenat med svårigheter för hälso- och sjukvårdens personal att bedöma vilka uppgifter som skulle omfattas av uppgiftsskyldigheten. En liknande invändning har framförts av *Socialstyrelsen*. *Säkerhetspolisen* har uttalat att en sekretessbrytande regel bör införas även i socialtjänstlagen (2001:453), eftersom det föreligger ett behov för Säkerhetspolisen av att få tillgång till sekretessbelagda uppgifter, bl.a. adressuppgifter, från socialtjänsten. *Riksförbundet för social och mental hälsa (RSMH)* och *Svenska läkarsällskapet* har avstyrkt förslaget och menat bl.a. att den föreslagna bestämmelsen skulle påverka och förändra patientens förtroende för hälso- och sjukvården och att den information som Säkerhetspolisen skulle få inte är nödvändig för att man skall kunna vidta åtgärder för att förhindra hot mot den centrala statsledningen.

Skälen för regeringens förslag

Säkerhetspolisen behöver ytterligare underlag för hotbilsbedömningar

Som utredningen framhåller kan uppgifter om en enskild person som finns inom hälso- och sjukvården utgöra viktig information när det gäller att bedöma risken för om denne kan komma att begå våldshandlingar. Sådana uppgifter kan därmed vara av avgörande betydelse när Säkerhetspolisen skall bedöma hotbilden mot personer i den centrala statsledningen. Såsom Säkerhetspolisen har påtalat kan sådana uppgifter ha motsvarande betydelse när det gäller att bedöma hotbilden för bl.a. kungafamiljen. Uppgifterna kan utgöra ett viktigt komplement till den information som Säkerhetspolisen har fått från annat håll. De sekretessregler som gäller för hälso- och sjukvårdsområdet hindrar dock normalt att uppgifter av detta slag lämnas ut till Säkerhetspolisen.

Det är viktigt att Säkerhetspolisen i tid kan avvärja de hot som kan komma att uppstå mot personer i den centrala statsledningen eller i kungahuset. Det finns därför i och för sig skäl att införa en sekretessbrytande bestämmelse som medför att Säkerhetspolisen alltid kan få tillgång till uppgifter i den utsträckning uppgifterna är av betydelse för Säkerhetspolisens hotbilsbedömningar. En sådan bestämmelse bör dock införas endast om skälen för detta är starkare än det integritetsintrång utlämnandet i så fall innebär för den enskilde. Regeringen gör i denna fråga följande överväganden.

När det gäller att bedöma vilket hot en av Säkerhetspolisens kända person utgör tas det i dag hänsyn till om personen i fråga vistas på en sjukvårdsinrättning eller inte och till ett flertal andra liknande faktorer. I allmänhet bedöms hotbilden i förhållanden till en person som tvångsvårdas på en inrättning vara låg så länge vården pågår. Är personen på fri fot,

kan hotbilden ändras. I dag kan Säkerhetspolisen bara få ut uppgifter om huruvida någon vistas på en sjukvårdsinrättning eller inte, däremot normalt inte andra sekretessbelagda uppgifter, t.ex. om en patients medicinering, övrig behandling och permissioner. Att Säkerhetspolisen i sin verksamhet som avser personskyddet för den centrala statsledningen och kungahuset inte har tillgång till sådana uppgifter är enligt regeringens mening otillfredsställande.

Frågan är då vilket integritetsintrång det skulle innebära för en enskild om Säkerhetspolisen skulle ges rätt att på begäran få tillgång till det slag av uppgifter som nu är aktuella. Utgångspunkten måste vara att en person normalt har intresse av att sådana uppgifter inte lämnas ut. Redan i dag kan emellertid, som tidigare nämnts, Säkerhetspolisen få ut uppgift om huruvida en person vistas på en sjukvårdsinrättning. I integritetshänseende kan det inte anses vara någon avgörande skillnad mellan denna uppgift och uppgiften om personen har beviljats permission från inrättningen. Andra uppgifter, t.ex. om huruvida personen sköter sin medicinering, samt uppgifter om vissa andra faktiska förhållanden, exempelvis att personen under vistelsen på en vårdinrättning inte ändrat en tidigare hotfull attityd mot någon i den centrala statsledningen, kan däremot vara uppgifter av mera påtagligt känslig natur. Likaså finns i allmänhet integritetskänsliga uppgifter i en riskanalys som gjorts inom vården beträffande personen i fråga. Det bör dock framhållas att uppgifterna, om de lämnas till Säkerhetspolisen, där kommer att skyddas av samma starka sekretess som hos hälso- och sjukvården (genom ett omvänt skaderekvisit, se 9 kap. 17 § fjärde stycket sekretesslagen [1980:100]).

Vid en intresseavvägning anser regeringen att Säkerhetspolisens behov av uppgifter i ett enskilt fall för bedömningen av hotbilden för den centrala statsledningen och kungahuset väger tyngre än den enskildes intresse av att inte utsättas för ett integritetsintrång. Artikel 8 i den europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna ger inte anledning till någon annan bedömning.

Endast Säkerhetspolisen skall kunna begära ut uppgifter som behövs i verksamhet för personskyddet

Svenska läkarsällskapet och Riksförbundet för social och mental hälsa har i sina respektive remissvar uttalat att om uppgifter som rör medicinering, övrig behandling och permissioner skall få lämnas till Säkerhetspolisen kan det medföra att en person avstår från att söka den vård han eller hon behöver av rädsla för ingripanden från Säkerhetspolisen. Mot detta intresse står dock samhällets intresse av att Säkerhetspolisen har ett tillfredsställande underlag för hotbilda-bedömningarna vad gäller det personskydd som nu är i fråga. Enligt regeringens bedömning utgör inte den risk som remissinstanserna pekat på tillräckligt skäl för att inte låta Säkerhetspolisen få tillgång till sådan information från hälso- och sjukvården som kan vara av betydelse för hotbilda-bedömningen.

Med hänvisning till vad som nu har sagts gör regeringen bedömningen att det under vissa omständigheter bör vara möjligt för Säkerhetspolisen att få ut vissa uppgifter om personliga förhållanden från hälso- och sjukvårdspersonalen. Uppgifterna bör lämnas ut i de fall Säkerhetspolisen begär det för personskyddsverksamheten som avser den centrala stats-

ledningen. *Säkerhetspolisen* har som tidigare nämnts påtalat att det finns ett motsvarande behov av uppgifter i verksamhet som avser annat personskydd, såsom personskyddet för kungafamiljen. Mot bakgrund av detta behov anser regeringen att även uppgifter som behövs i verksamhet för personskyddet för kungahuset bör lämnas ut. Ett tillräckligt beredningsunderlag för att ta ställning till om uppgiftsskyldigheten bör utökas ytterligare finns inte i detta lagstiftningsärende. Regeringen avser att bereda denna fråga vidare.

Uppgifterna bör lämnas ut efter begäran från *Säkerhetspolisen*. Regeringen delar utredningens bedömning att det skulle föra för långt att införa en plikt för hälso- och sjukvårdspersonal att självmant lämna uppgifter.

Enligt regeringens mening bör uppgiftsskyldigheten gälla både för personal i allmän tjänst och i enskild tjänst. En uppgiftsskyldighet med angivet innehåll bör därför föras in i 2 kap. 11 § lagen om yrkesverksamhet på hälso- och sjukvårdens område. Den kommer därmed att bryta tystnadsplikten för såväl personal i allmän tjänst som personal i enskild tjänst.

Utredningen har föreslagit att uppgiftsskyldigheten skall gälla uppgifter ”som behövs i verksamhet för personskydd...”. Några av remissinstanserna har påtalat att det i vissa fall kan bli problematiskt för hälso- och sjukvårdspersonalen att avgöra vilka uppgifter som omfattas av uppgiftsskyldigheten. Regeringen delar här utredningens bedömning att det inte går att i författningstexten närmare specificera vilka uppgifter som *Säkerhetspolisen* bör få tillgång till. Den uppgiftsskyldighet som regleras i nuvarande lydelse av 2 kap. 11 § är också uppbyggd på detta sätt. I bestämmelsen anges exempelvis att de uppgifter som *behövs* för rättsmedicinsk undersökning eller för de uppgifter som Socialstyrelsens råd för rättsliga, sociala och medicinska frågor *behöver* för sin verksamhet skall lämnas ut. Det är sålunda inte närmare preciserat vilka uppgifter som skall lämnas ut av hälso- och sjukvårdspersonalen. Regeringen menar att någon uttömmande uppräkningslista inte heller i detta fall är möjlig att göra. Utgångspunkten bör vara att *Säkerhetspolisen* kan begära att uppgifter beträffande en särskild person skall lämnas ut och att hälso- och sjukvårdspersonalen sedan närmare har att avgöra vilka uppgifter som skall lämnas ut. Uppgifter som har betydelse för personskyddet skall lämnas ut men inte andra uppgifter om en enskilds hälsotillstånd eller andra personliga förhållanden som inte har betydelse för personskyddet. Enligt regeringens mening uppnås på detta sätt en lämplig avgränsning mot andra uppgifter som finns inom hälso- och sjukvården och som inte skall få lämnas ut till *Säkerhetspolisen*.

Utredningen har föreslagit att inte endast *Säkerhetspolisen* utan också andra polismyndigheter skall kunna få ut uppgifter av det aktuella slaget. Polismyndigheter i allmänhet har dock inte något behov som motsvarar det som *Säkerhetspolisen* har av att få ut det aktuella slaget av uppgifter. Det är nämligen uteslutande *Säkerhetspolisen* som ansvarar för hotbildsbedömningar som avser den centrala statsledningen och kungahuset. Den sekretessbrytande regeln bör därför gälla endast i förhållande till *Säkerhetspolisen*.

Säkerhetspolisen har i sitt remissvar påtalat att en sekretessbrytande regel bör införas även i socialtjänstlagen. I detta lagstiftningsärende sak-

nas emellertid beredningsunderlag för att ta ställning till denna fråga. Regeringen avser att bereda frågan vidare och återkomma i ett annat sammanhang.

6 Konsekvenser och ikraftträdande

Förslaget bedöms inte leda till några nämnvärda ökade kostnader för det allmänna, men i den utsträckning några kostnader uppstår för Säkerhetspolisen, skall dessa finansieras inom nuvarande anslagsramar.

Den föreslagna ändringen bör träda i kraft så snart som möjligt. Regeringen föreslår därför att ändringen skall träda i kraft den 1 april 2006.

7 Författningskommentar

Förslaget till lag om ändring i lagen (1998:531) om yrkesverksamhet på hälso- och sjukvårdens område

2 kap. 11 §

Utöver vad som annars följer av lag eller förordning är hälso- och sjukvårdspersonalen skyldig att lämna ut sådana uppgifter

1. som gäller huruvida någon vistas på en sjukvårdsinrättning om uppgifterna i ett särskilt fall begärs av en domstol, åklagarmyndighet, polismyndighet, kronofogdemyndighet eller Skatteverket,

2. som behövs i verksamhet för personskydd för den centrala statsledningen eller kungahuset, om uppgifterna i ett särskilt fall begärs av Säkerhetspolisen,

3. som behövs för en rättsmedicinsk undersökning,

4. som Socialstyrelsens råd för vissa rättsliga, sociala och medicinska frågor behöver för sin verksamhet,

5. som behövs för prövning av ett ärende om att avskilja en studerande från högskoleutbildning, eller

6. som Vägverket behöver för prövning av någons lämplighet att ha körkort, traktorkort eller taxiförarlegitimation enligt yrkestrafiklagen (1998:490).

Paragrafen innehåller bestämmelser om att hälso- och sjukvårdspersonal är skyldig att lämna ut vissa uppgifter som annars skulle omfattas av sekretess.

I den nya punkten 2 föreskrivs att hälso- och sjukvårdspersonalen är skyldig att lämna ut uppgifter som behövs i verksamhet för personskydd för den centrala statsledningen eller kungahuset, om uppgifterna i ett särskilt fall begärs av Säkerhetspolisen. Det är Säkerhetspolisen som bedömer huruvida uppgifter om en person behövs i verksamheten för personskydd för den centrala statsledningen eller kungahuset, men det är hälso- och sjukvårdspersonalen som närmare avgör vilka specifika uppgifter som Säkerhetspolisen kan anses ha behov av och som därför skall lämnas ut. Hälso- och sjukvården kan härvid ha anledning att begära förtydliganden från Säkerhetspolisen om vilken typ av uppgifter som polisen behöver. Det finns inget som hindrar att Säkerhetspolisen efter en första begäran om att få ut uppgifter återkommer och begär ut komplette-

rande uppgifter. Exempel på sådana omständigheter som kan bli aktuella att lämna ut är uppgift om huruvida en patient sköter sin medicinering, uppgift om riskanalyser som har gjorts inom vården och uppgift om innehållet i en sådan analys. Det kan också vara fråga om uppgifter om planerad utskrivning, om permissioner eller om vistelseort under permissioner. Andra uppgifter, t.ex. om en enskilds hälsotillstånd i övrigt eller andra personliga förhållanden som inte har betydelse för personskyddet, skall inte lämnas ut. Uppgiftsskyldigheten innefattar ingen plikt eller rätt för hälso- och sjukvårdspersonalen att självmant lämna uppgifter, utan det är endast efter en särskild begäran från Säkerhetspolisen som uppgifter skall lämnas ut

Vilka personer som kan anses tillhöra den centrala statsledningen belyses i Rikspolisstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om polisverksamhet rörande bevaknings- och säkerhetsarbete avseende den centrala statsledningen, statsbesök m.m. (FAP-artikel 224-2, RPSFS 1994:8). Med begreppet den centrala statsledningen förstås enligt dessa föreskrifter statschefen, riksdagen, regeringen samt statssekreterarna och kabinettssekreteraren.

Förslag till lag om ändring i lagen (1998:531) om yrkesverksamhet på hälso- och sjukvårdens område

Härigenom föreskrivs att 2 kap. 11 § lagen (1998:531) om yrkesverksamhet på hälso- och sjukvårdens område skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 kap.

11 §

Utöver vad som annars följer av lag eller förordning är hälso- och sjukvårdspersonalen skyldig att lämna ut sådana uppgifter

1. som gäller huruvida någon vistas på en sjukvårdsinrättning om uppgifterna i ett särskilt fall begärs av en domstol, åklagarmyndighet, polismyndighet, kronofogdemyndighet eller Skatteverket,

2. som behövs för en rättsmedicinsk undersökning,

3. som behövs i verksamhet för personskydd för den centrala statsledningen om uppgifterna i ett särskilt fall begärs av polismyndighet,

3. som Socialstyrelsens råd för vissa rättsliga, sociala och medicinska frågor behöver för sin verksamhet,

4. som Socialstyrelsens råd för vissa rättsliga, sociala och medicinska frågor behöver för sin verksamhet,

4. som behövs för prövning av ett ärende om att avskilja en studerande från högskoleutbildning, eller

5. som behövs för prövning av ett ärende om att avskilja en studerande från högskoleutbildning, eller

5. som Vägverket behöver för prövning av någons lämplighet att ha körkort, traktorkort eller taxiförarlegitimation enligt yrkestrafiklagen (1998:490).

6. som Vägverket behöver för prövning av någons lämplighet att ha körkort, traktorkort eller taxiförarlegitimation enligt yrkestrafiklagen (1998:490).

Denna lag träder i kraft den

Förteckning över remissinstanser

Efter remiss har följande instanser lämnat yttrande över betänkandet Personskyddet för den centrala statsledningen (SOU 2004:108):

Riksdagens ombudsmän, Psykiatrisamordnaren, Svea hovrätt, Kamrarrätten i Jönköping, Justitiekanslern, Rikspolisstyrelsen, Säkerhetspolisen, Kriminalvårdsstyrelsen, Datainspektionen, Rättsmedicinalverket, Försvarmakten, Socialstyrelsen, Riksförbundet för social och mental hälsa, Schizofreniförbundet, Svenska Läkaresällskapet, Sveriges läkarförbund och Vårdförbundet.

Sveriges kommuner och landsting har avstått från att yttra sig.